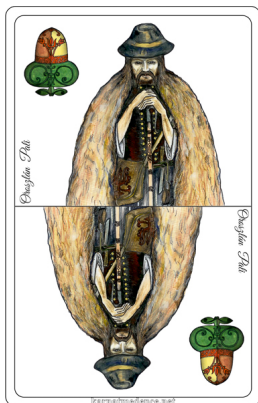

Betyárok a magyar kártyán 11.

„Üthették nyomukat végig a Bakonyba, betakarta őket bokor, erdő lombja...”

Oroszlán Pali

Az utolsó bakonyi betyár, Oroszlán Pali 1849-ben Városlődön született, ahol édesapja a közbirtokosság juhásza volt [\[1\]](#). A családi hagyomány szerint sokat olvasó, jó táncos, szelíd és okos gyermek volt, aki még a középiskola néhány osztályát is elvégezhetette, szépen, helyesírási hibáktól mentesen írt magyarul és németül egyaránt. Igen fiatal volt még, mikor egyik rokonától ellopott egy szép, új csizmát, amiért apja megverte, ő pedig elhagyván a szülői házat a „menősek közé”

állt. Mintegy öt esztendeig egy öt fiatalból álló banda vezére lett, útonállással, rablással, állatok elhajtásával riogatták a környéket. Egyre nagyobb lopásokat követtek el, mert Amerikába való kivándorlásukra gyűjtöttek. Így nem csoda, hogy körözést adtak ki ellenük.

Palit első ízben Úrkúton fogták el, 23 évesen került a soproni fegyházba. Gyilkosság és rablás miatt először halálra ítélték, amit később húsz esztendő fegyházra változtattak. 15 évet letöltött Illván, majd jó magaviselete miatt szabadon akarták bocsájtani, ezért átszállították a kishartai közvetítő intézetbe. Innen 1887-ben megszökött, állítólag a börtönparancsnok nagyobbik lánya –akivel szerelmi viszonyt folytatott- segítette a szökésben. Vele szökött két társával, Renkó Kálmánnal és Szántó Istvánnal Tolna megyébe mentek, majd néhány hét alatt bekalandozták Zalát és Somogyot. Alighanem kocsival jártak, mert nagyon gyorsan haladtak, s gyorsan is cselekedtek: néhány hét alatt postakocsit raboltak ki, lovakat loptak, betöréseket hajtottak végre, vonatokat siklattak ki. Baksay Sándor keszthelyi csendbiztos vezetésével 80-100 csendőr üldözte őket, valóságos hajtóvadászat indult ellenük, aminek meg is lett az eredménye, mert az 1888. év őszén vagy telén elfogták őket. A kaposvári vármegyeházán az öt napig tartó, nagy érdeklődés mellett zajló bírósági tárgyaláson 22 embert helyeztek vád alá, Oroszlánt öt rablással, egy gyilkossággal és egy szándékos emberöléssel gyanúsították. Pali rendkívül hatásosan, feltűnő hidegvérrel védekezett, a rablásokat nyíltan bevallotta, de váltig hangoztatta, hogy embervérrel nem mocskolta be a kezét. 15 esztendőre ítélték, melyet a soproni börtönben az utolsó napig le is töltött.

A leírások szerint Oroszlán Pál ekkor középtermetű, magas homlokú, felfelé fésült hajú, gyér és rövid szakállú, ugyanilyen bajuszú, szép fehér fogú férfi volt (Szentesi Zöldi 2009: 71). Rabsága idején ezúttal is jól viselkedett, könyvkötő munkát végzett, sokat olvasott és széleskörű levelezést folytatott. 1904-ben szabadult, Szentgálra költözött, de folyamatos rendőri felügyelet alatt állott. 1905-ben a zalalövői országos vásáron mégis megpróbált kirabolni két pacsai gazdát, de azok az erdő sűrűjébe ugorva elmenekültek. A sikertelen kísérlet után Pali betért a kustánszegi kocsmába, ahol felismerték és elfogták, Zalaegerszegen újabb hat esztendőς börtönbüntetést kapott. Az 1911-es esztendő már a soproni fegyházban éri, ahová kisebb lopások miatt került.

1915-ben szabadlábra került, s hazaköltözött hűgához Városlődre, de a helyi csendőrségen hetente jelentkeznie kellett. Újabb vesztét gavallérsága okozta: egy alkalommal meglehetősen sok pénzt adott egy özvegyasszonynak, hogy annak adótartozás miatt ne kelljen eladnia egyetlen tehenét. Az esetet a veszprémi újság is megírta, amire a hatóságok is felfigyeltek, így újra börtönbe került. Először Sopronban raboskodott, majd onnan hamarosan átszállították Vácra, ahol 1921-ben vagy egy évre rá meg is halt, hagyatékaért senki nem jelentkezett. Családja megnyugvással vette tudomásul halálhírét, hiszen miatta sok zaklatásnak voltak kitéve, ugyanakkor sajnálták is, amiért „*nagy esztét nem jobbra használta*” (Zákonyi 1976: 104—111).

Irodalom:

ZÁKONYI Ferenc (szerk.)

1976 *A gyöngyösi csárda*. Keszthely, Keszthelyi Járási Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet.

[1] A címben szereplő idézet Simon István: Betyárok csárdája című verséből való.